

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום חמישי א' בתמוז תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

נדריים - כ"ה

1. לעיל אמר רב אשי שכל הנשבע על דעתינו הוא נשבע, מהיכן רצו להוכיח שעל דעת עצמו נשבע?
 - א. כשבי"ד משביעים מודה במקצת, אומרים לו: הוי יודע, שלא על תנאי שבלבך אנו משביעין אותך אלא על דעתינו ועל דעת בית דין, ומוכח שיש שנשבע על דעת עצמו והתראה זו בא לשלול, כגון שלא יכנה חתיכות עץ קטנות כמעות, וישבע על דעת זה שהשיב חתיכות אלו. ונדחה: התראה זו באה לשלול, כמו המעשה ב'קניא דרבא' שטען אחד פרעתי ונתחייב שבועת מודה במקצת וכשנטל הספר תורה בידו להשבע, הערים ושם מעותיו במקלו ונתנו למלוה לאוחזו ונשבע שפרע לו. המלוה התרגז ושר את הקנה ונשפכו המעות ונמצא השבועה הייתה אמת.
 - ב. תניא: וכן מצינו במשה, כשהשביע את ישראל בערבות מואב, אמר להם: הוי יודעים, שלא על דעתכם אני משביע אתכם אלא על דעתי ועל דעת המקום, שנאמר: ולא אתכם לבדכם וגו', וחשש משה שיכנו עבודת כוכבים בשם אלוה ועל דעת כן ישבעו, מוכח שיש הנשבע על דעת עצמו.
 - ג. ונדחה: עבודת כוכבים עצמה נקראת אלוה, דכתיב: ובכל אלהי מצרים וגו'. ולכן לא חשש לכנוי אלא לזה.
2. על אלו לשונות מבאר מדוע משה לא השביעם בלשון זה?
 - א. אם היה משביעם שיקיימו תורה, היה משמע רק תורה שבכתב.
 - ב. אם היה משביעם שיקיימו תורות, היה משמע תורת מנחה חטאת ואשם.
 - ג. אם היה משביעם שיקיימו מצוה, היה משמע מצוות מלך.
 - ד. אם היה משביעם שיקיימו מצוות, היה משמע מצוות ציצית, ששקולה כנגד כל מצות שבתורה.
 - ה. אם היה משביעם שיקיימו כל מצוות התורה, היה משמע רק עבודת כוכבים דתניא: חמורה עבודת כוכבים, שכל הכופר בה כאילו מודה בתורה כולה.

ואכן יכול היה להשביעם שיקיימו עבודת כוכבים ותורה כולה, או להשביעם שיקיימו תרי"ג מצוות, אבל נקט לשון שאין בה טורח ואריכות.
3. שנינו אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד. מדוע זה לא יתכן, בשני שבור מלכא, היה נחש שבלע 13 אורוות אבן? שמואל: הכוונה לנחש 'טרוף' שמלא בקעים כקורת בית הבד, והיינו בקעים בגבו שהרי בבטנו, לכל הנחשים יש בקעים. והטעם שלא שנינו להדיא 'נחש מלא בקעים' - מילתא אגב אורחיה קמ"ל, שקורת בית הבד גבה טרוף. והנפקא מינה למקח וממכר.
4. משנה - נדרי שגגות, אלו הן?
 - א. אם אכלתי ואם שתיתי, ונזכר שאכל ושתה.
 - ב. שאני אוכל ושאתי שותה, ושכח ואכל ושתה.
 - ג. אמר קונם אשתי נהנית לי שגגבה את כיסי ושהכתה את בני, ונודע שלא הכתו, ונודע שלא גגבה.
 - ד. ראה אנשים אוכלין תאנים שלו, ואמר הרי עליכם קרבן, ונמצא שהם אביו ואחיו והיו עמהן אחרים, לב"ש: הן מותרים ואלו שעמהם אסורים, לב"ה: אלו ואלו מותרין.
5. ברייתא: כשם שנדרי שגגות מותרין, כך שבועות שגגות מותרות. מה הם שבועות שגגות? אפילו כגון רב כהנא ורב אסי, שאחד נשבע 'כך אמר רב' ואחד נשבע 'כך אמר רב' שכל אחד לדעת עצמו נשבע טוב.
6. האם אפשר לפתוח לאדם שנדר להתענות כל השנה - אילו היית זוכר שתצטרך להתענות בשבתות וביו"ט היית נודר? שנינו - פותחין בשבתות וביו"ט. בראשונה היו אומרים: אותן הימים מותרים ושאר כל הימים אסורים, עד שבא רבי עקיבא ולימד: נדר שהותר מקצתו הותר כלו. ומכאן נלמד שגם במשנה לגבי תאנים התירו בית הלל מטעם זה.